

*Irjatok Uj Vérszerződést
Fajtánk oltalmára!
Magyar szabadságra!*

*Magyar Fajtam! Arpád Vére!
Ezeréves Multunk!
Im, ma újra, Teelőtted
Hit:el leborultunk....
És mint futó csillagocskák —
Naptüzedbe: mind-mind*

Beléhulltunk...

*Uj reménnyel: szebb jövődöt
Vinni-várni: Tetőled tanultunk!
S Budavárán öröktüzet:
A szívünkbe gyujtunk!
És e tüzszel, kemény karral
Egygőforrt szent akarattal —
Benned megujultunk, —
Esküszünk, hogy méltók leszünk
Ujra Hozzád, Ezeréves Multunk!*

T A N Í T Á S O K

A szép olvasás

Van-e olyan tanító, aki nem szeretne jobb eredményt annál, amit elért? Azt hiszem, kevés. Fogásokon, módszereken törjük a fejünket állandóan, hogy könnyebben, gyorsabban érjünk el nagyobb eredményt. (A mai termelés jelszavai!) De hát jól van ez így! Ez az **igazi nevelő** természetes tulajdonsága!

Mint az atlétikai versenyeken, ahol rekordokra törnek az atléták, úgy vagyunk mi is; a szellemi atlétikának sokféle ágából „**startolunk**,” sokféle eredményt várunk. Számolás, írás, olvasás, beszéd- és értelemgyakorlat, természeti és gazdasági ismeretek és a többi hosszú-hosszu sor. Az eredmény mindenben olyan legyen, hogy büszkén nézhessünk rá, s másoknak is könnyen megmutathassuk. Mintha azt mondanánk mi is, mint a világrekorder: Ki csinálja utánam?

Ebben a tagadhatatlanul nemes törekvésünkben aztán sokszor mellékvágányra futunk. Olykor többre becsüljük a végső, megmérhető **eredményt** a hozzávezető utnál. Nem arra törekszünk, hogy **tanítványainkban kifejlesszünk minden képességet**, hogy az **eredmény valóban az ő munkájuk gyümölcse** legyen. hanem csak mesterkedünk. Tudásuk, erejük, készségük bizony sokszor csak a módszerekre támaszkodó ideig-óráig tartó látzat.

Máskor viszont a nagyotakarásban megfeledkezünk a célokról és értékekről. Hiszen igaz, hallunk eleget a gyűléseken, olvasuk őket a szaklapokban, Tantervekben, utasításokban, — csak éppen a mindennapi életben feledkezünk meg róluk. Nem gondolunk arra, milyen **valódi eredmény** volna az, ha valamelyik tanítványunk így szólna egyszer otthon az édesanyjának: „Hallgassa csak, édesanyám, milyen szép költeményt olvastunk ma az iskolában!” Aztán hozzáfogna az olvasáshoz, de úgy, hogy jószülője nemcsak fiában, gyermekében gyönyörködnék, aki sebe-

sebben olvassa a könyvet, mint valamikor ő maga, hanem a költeményt is megérténé, élvezné, mert a felolvasás valóban értelmes, természetes, színes, mint általában az emberek beszélgetése.

Természetes, hogy ez nem új gondolat. Nincsen tantervi cél, amely nem hirdetné az értelmes, szép olvasást. Bizonyos, hogy sokan értek is el már szép eredményeket e téren. De miért csak sokan? Miért nem valamennyien?

Hogy hogyan tanítsuk meg a gyermeket az értelmes, szép olvasásra, azt bizony sokkal könnyebb megmutatni, mint leírni. Mert a holt betű nem fejezi ki a felolvasó hangjának muzsikáját, nem tud egy-egy odavetett gesztussal megmagyarázni olyan dolgokat, amelyek többet érnek minden utasításnál, — mégis megpróbálom.

Valamelyik órán Petőfi Sándor: **Kis-Kunság** című költeményét olvastuk. Meg is értettük. Nemcsak úgy, hogy tudtuk, mi az a „göboly,“ „cserény,“ vagy „déliab,“ hanem éreztük valamennyien, hogy mi is ott állunk a Nagy-Alföld közepén, a szép Kis-Kunság határtalan rónaságán s Petőfivel együtt mi is elragadtatással nézzük a nyiltarcu síkság ezernyi szépségét. Arról is beszéltünk, hogy Petőfi Sándor itt született, mennyire szerette ezt az alföldet, hogy mindig, mindenhol visszavágyott ide. Mert a szülőföld visszahív mindnyájunkat, bárhová vet is a sors.

Pedig ezt a költeményt nem is olyan könnyű olvastatni. Sorai nem egyenlő hosszúak, más a ritmus is bennük, az írásjelek sem adnak biztos utbaigazítást. Azért közösen megbeszéltük az egyes összetartozó gondolatokat. Ezeket aztán megjelöltük magunknak. Ott, ahol egy-egy gondolatnak vége volt, függőleges vonalat húztunk. Például:

Itten a lapályon
Egy ér nyulik végig, I meg se mozdul habja I
Csak akkor loccsan, I ha egy-egy halászmadar
Szárnyával megcsapja. I
Szép fővény az alja, I
Égészen lelátni sárga fenekére, I
A lusta piócák I s a futó bogarak
Tarka seregére.

Es így tovább, különösen ott, ahol ennek szüksége mutatkozik.

Azután a hangsúlyos szavakat jelöljük meg. Nem mondom, de éreztetem a gyermekekkel, hogy mindig a jelzöt és határozót emeljük ki olvasás közben. Például:

Amott egy nagy ágas
Áll szomorún, I egykor kutágas lehetett, I
Mellette a gödör, hanem már beomlott, I
Be is gyepesedett; I
Elmerengve nézi

Ez a kutágas I a távol délibábot. I
 Nem tudom I mit nézhet rajta? I hisz effélét
 Már eleget látott.

Ez már az olvasmány festése. Megjelenítjük, festjük a képeket. Így dolgozzuk ki egy-egy kényesebb részét. A helyes, természetes hangsulyozásra így vezetjük a tanulót. A kiemelendő szókat ők is aláhúzhatják. De ha nem is mondjuk, az ügyesebbje úgy is végzi, mert nagy dicséret jár azért, ha valaki szépen tudja olvasni.

Máskor meg a kíséző gesztus van nagy segítségére a helyes hangsulyozásnak. Egy-egy szemrebbenés, apró mozdulat önként adódik. Ezek a természetes gesztusok értékesek. Ne tiltsuk el őket se tőle. De ne is utasítsuk rá a tanulókat, mert akkor tulzottak, természetellenesek lesznek. Inkább csak példát mutassunk rá. Aki ellesi, majd jól alkalmazza. Például:

Szélén I a sötétzöld

Káka közt I egy-egy gém nyakát nyujtogatja! (Fejmozdulat fölfelé.)

Közbe hosszú orrát üti víz alá I (a fejem lehajtom én is)

A gólyafiak anyja I

Nagyot nyel I (lehajtott fejjel szünet) és aztán

Főlemeli fejét I (csinálok!) s körülnéz kényesen I (csinálok.)

A vízparton I pedig töméntelen bibic

Jajgat keservesen. I

Még könnyebb a dolog olyan költeménynél vagy olvasásnál, ahol párbeszéd folyik. Itt más-más hangon mondjuk az egyes szereplők beszédét. Ez teszi élénkké előadásunkat. Eleinte két — előre kijelölt — tanulóval mondassuk az illető részeket, azután, olvasás közben már a tanulók is alkalmazkodni fognak a kétféle beszédhez.

Ha így olvastatunk, nem lesz unalmas, léleknélküli az olvasás. Fáradhatatlanok lesznek, ha magunk is egész szívvel mellettük állunk. De vegyünk észre minden igyekezetet is, s azt emeljük ki, dicsérjük meg, hiszen csak az igyekezetből származhat minden igazi, értékes eredmény. Természetesen, nem a Kis-Kunsággal kezdjük az ilyenfajta munkát. Ez már rekord számba megy. Hanem már az első osztály rövidke mondatainál igyekezzünk a természetes beszéd hangját felvenni. Aztán folytassuk az egyes olvasmányok alkalmas részletein, játék közben, ott és akkor, amikor idő és alkalom megengedi. Csak a kitartó, gondos, tudatos törekvés vezet célhoz itt is, s nem szabad elveszténünk türelmünket, ha egyetlen órai munkánknek még nem látszik meg a kellő eredménye.

